

Adviesnota

Inzake uitvoering landspakket

September 2021

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw
Website : www.ser.aw

Adviesnota:

“Inzake uitvoering landspakket”

Inleiding

Achtergrond uitvoeringsagenda

Als voorwaarde voor de financiële hulp/lening ter bestrijding van de economische en financiële gevolgen van de coronacrisis zijn er tussen de regeringen van Aruba en Nederland afspraken gemaakt ten aanzien van de noodzakelijke hervormingen op het gebied van financieel beheer, de financiële sector, de economie, de zorg, het onderwijs en het versterken van de rechtsstaat, die moeten plaatsvinden op Aruba. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenoemde Landspakket. Vervolgens is er een uitvoeringsagenda opgesteld waarin de benodigde programma's, (deel)projecten en stappen/acties staan met de daaraan gekoppelde doelen en tijdslijnen ten behoeve van de uitvoering van voornoemd landspakket. Ook de hiervoor noodzakelijke capaciteit, expertise en financiële middelen worden in de uitvoeringsagenda beschreven. Per kwartaal worden de status, de planning en de voortgang van de uitvoeringsagenda bekend gemaakt.

Werkwijze en structuur uitvoeringsagenda

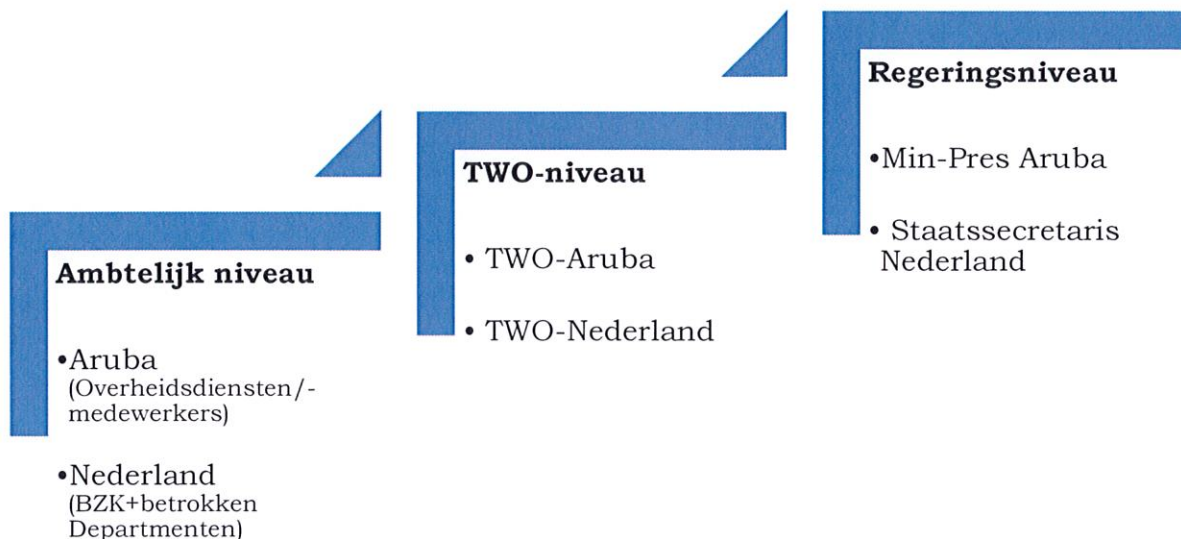
De Tijdelijke Werkorganisatie Aruba (TWO-AUA) beheert en is verantwoordelijk voor de procesbewaking van het landspakket en de bijbehorende uitvoeringsagenda en is de tegenhanger en gesprekspartner op ambtelijk niveau van TWO-Nederland, voorloper van het nog op te richten Caribisch Orgaan Hervorming en Ontwikkeling (COHO). De documentatie wordt gedaan door materie-deskundigen die in de regel in dienst zijn van de overheid (Land Aruba). Verder wordt op ambtelijk niveau uitvoerig overleg gepleegd tussen Aruba en Nederland. TWO-Nederland (later COHO) zal de in het landspakket afgesproken hervormingen ondersteunen door het beschikbaar stellen van expertise en capaciteit. De uitvoering van de agenda is begonnen op 1 februari.

Naast de ondersteunende en toezichthoudende taken met betrekking tot de uitvoering van de hervormingsprogramma's die genoemd worden in de uitvoeringsagenda is het de bedoeling, dat TWO-Ned/COHO zelfstandig projecten kan initiëren, bevorderen en uitvoeren, subsidies kan verstrekken aan burgers en bedrijven, inclusief overheidsbedrijven, en kan deelnemen in het aandelenkapitaal van bedrijven, dit ter uitvoering, versterking en

aanvulling van de hervormingen en maatregelen ten behoeve van de overkoepelende doelstellingen van het landspakket. Ten aanzien hiervan dient echter wel opgemerkt te worden, dat naar aanleiding van een kritisch advies van de Raad van State inzake de voorgestelde bevoegdheden van de COHO op Aruba, er overleg zal plaatsvinden tussen de regeringen van Nederland en Aruba over aanpassing van deze bevoegdheden.

Thans ziet het overleg- en besluitvormingsproces binnen de uitvoeringsagenda er als volgt uit:

Visie van de Raad t.a.v. de uitvoeringsagenda

Het feit, dat ten aanzien van de uitvoering externe politieke partners (i.c. Nederlandse regering) een voornamelijk impact hebben op de besluitvorming en realisatie van de acties binnen het landspakket, maakt dat het landspakket vanuit democratisch perspectief zeer ongewoon is. Daarom zal de opzet van het landspakket in essentie een ondersteuning moeten zijn voor een duurzame ontwikkeling en versteviging van de democratische beginselen van het desbetreffende land als rechtsstaat. Een noodzakelijke voorwaarde hiervoor is, dat binnen deze context altijd gestreefd moet worden naar een zo breed mogelijk draagvlak onder de bevolking en de desbetreffende sector. Met andere woorden: de stakeholders zijn actief bereidwillig om de voorstellen en acties daadwerkelijk te realiseren. Onder 'daadwerkelijk' wordt verstaan, dat het succes van de realisatie gemeten wordt aan de hand van de duurzame positieve impact van de veranderingen voor de welvaart en het welzijn van de samenleving.

Ten aanzien van de uitvoering van het landspakket is de Raad van mening, dat er ruimte gecreëerd moet worden om op een systematische, structurele wijze de sociale partners en relevante stakeholders, stichtingen en NGO's te

informereren en te betrekken bij de programma's, de (deel)projecten en de te ondernemen stappen/acties. Met name bij de sociale partners heerst er het gevoel (te) weinig betrokken te zijn geweest bij het proces dat geleid heeft tot de afspraken over de hervormingen en maatregelen die zijn vastgelegd in het landspakket. Kijkend naar de inhoud, structuur en werkwijze van en binnen de uitvoeringsagenda, is er geen systematisch of structureel onderdeel in het proces waar de sociale partners, relevante stakeholders en NGO's aan bod komen en of een rol hebben. De mate van betrokkenheid en de te leveren bijdrage van deze groepen worden bepaald door TWO-Aruba en kunnen per onderwerp en gebied verschillen.

De Raad is verder van mening, dat er regelmatig en publiekelijk informatie gegeven dient te worden aan de samenleving over de status en de voortgang van de diverse programma's van de uitvoeringsagenda, over de (deel)projecten, alsmede over de bijhorende acties.

Hoewel er in de informatie over het landspakket aangegeven werd, dat er voor veel van de daarin genoemde hervormingen het verstandig is eerst een foto (nulmeting) te maken van de situatie, teneinde de problematiek, oplossingsrichtingen, samenhang en gewenste aanpak goed scherp te krijgen, vindt de Raad, dat er in dit kader ook naar de vele nationale onderzoeksrapporten en adviezen gekeken dient te worden die door lokale deskundigen en adviesorganen zijn opgesteld. Zo heeft de Raad zelf verschillende rapporten en adviezen uitgebracht op meerdere thema's en gebieden van het landspakket.

Advies/Aanbevelingen

Naar aanleiding van de in de vorige paragraaf aangegeven visie ten aanzien van de uitvoeringsagenda van het landspakket adviseert de Raad het volgende:

- Een regelmatige vorm van publieke informatie over de status en voortgang van de programma's, de (deel)projecten en de bijhorende acties. Dit kan door middel van een periodieke voortgangsrapportage op één van de websites van de overheid, zoals bijvoorbeeld Ministerie van Algemene Zaken of Bureau Voorlichting (BUVO);
- Dat binnen het overleg- en besluitvormingsproces van de uitvoeringsagenda er een structureel onderdeel of niveau wordt toegevoegd waar de sociale partners, relevante stakeholders en NGO's inspraak hebben en dus kanttekeningen mogen plaatsen en voorstellen mogen doen. Dit additionele structurele onderdeel of niveau dient gevoegd te worden tussen het "Ambtelijk Niveau" en het "TWO-Niveau".

- Dat de medewerkers van de Arubaanse overheidsdiensten per onderwerp en of gebied dat behandeld wordt in de uitvoeringsagenda actief nagaan of er al eerder nationale onderzoeksrapporten en adviezen daarover zijn uitgebracht en in hoeverre die nog bruikbaar zijn. (Zie lijst in de volgende paragraaf). Zo heeft de SER zelf verschillende rapporten en adviezen uitgebracht op meerdere thema's en gebieden van het landspakket.

Het oprichten en instellen van een Centraal Plan Bureau ter verkrijging van goede data, parameters en data-analyses, met het oog op degelijk onderbouwde beleidskeuzes door de regering.

- Het raadplegen van verschillende door de SER uitgebrachte onderzoeks- en adviesrapporten en de bevindingen daar waar mogelijk te laten gelden bij de verschillende onderdelen of gebieden in het landspakket (zie bijlage).

Slot

De Raad hoopt, dat, gezien de enorme impact en vergaande gevolgen van de uitvoering van de in het landspakket vastgestelde hervormingen en maatregelen, gehoor wordt gegeven aan het verzoek om daadwerkelijk en structureel de sociale partners, stakeholders, relevante NGO's en andere lokale deskundigen te betrekken bij het overleg- en besluitvormingsproces binnen de uitvoeringsagenda.

Verder is de Raad te allen tijde bereid om de door haar uitgebrachte onderzoeks- en adviesrapporten en nota's toe te lichten, indien de actoren binnen de uitvoeringsagenda daar behoefte aan hebben.

Oranjestad, 9 september 2021

Mw. P. (Tisa) LaSorte
Voorzitter
Sociaal Economische Raad

Mw. Andrina L.F. Dirks-Nicolaas MSW
Wvd. Algemeen Secretaris
Sociaal Economische Raad

Bijlage

Relevante SER-onderzoeks- en adviesrapporten

Ten behoeve van overzichtelijkheid heeft de raad een lijst van onderzoeks- en adviesrapporten opgesteld en deze ingedeeld per thema van het landspakket.

Thema A: Financieel beheer

- Financiële situatie van het ouderdomsfonds (2013)
- Aanbevelingen inzake herstructurering van het subsidiemodel (2015)
- Herstructurering van de (ouder)zorgfinanciering (2018)

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Economiseren binnen het overheidsapparaat (2014)
- Economiseren binnen het overheidsapparaat: Versie 2 (2020)

Thema C: Belastingen

- Crisisheffing en andere fiscale voorzieningen (2018)
- Het gebrek aan compliance (2019)

Thema E: Economische hervormingen

- Arbeidsimmigratie & Werkloosheid (2014)
- Restrictief en selectief toelatingsbeleid (2015)
- De mogelijkheid tot het toepassen van het concept "Circulaire Economie" op Aruba (2017)
- Het stimuleren van de culturele sector en creatieve industrie (2018)
- Advies inzake de Landsverordening Economisch Herstel (LEH) (2018)
- Acties ten behoeve van implementatie van een Circulaire Economie op Aruba (2020)

Thema F: Zorg

- AZV: Bevordering kostenbewustzijn en doelmatige zorg (2017)
- Ouderenbeleid, -zorg en -welzijn: de omslag (2019)

Thema G: Onderwijs

- Invoering “Brede School”: Het belang van vorming binnen het onderwijssysteem (2014)
- Drempels inzake de doorstroom binnen het onderwijs (2015)
- Drop-outs op Aruba (2016)
- Essentiële vaardigheden voor de 21^e eeuw: een 1ste verkenning (2020)

Additionele onderzoeksrapporten ten aanzien van het onderwijs die niet afkomstig zijn van de SER:

1. SAM - Scol Arubano Multilingual
2. ILNA – Instituto Linguistico Nacional Aruba
3. PEN 2030
4. Powerpoint presentation tocante PEN 2030

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956